

[Socialministeren.]

drøfte i udvalget. Det drejer sig om de spørgsmål, som såvel fru Nathalie Lind som hr. Valbak og fru Jette Boutrup har nævnt.

Til fru Karen Thurø Hansen vil jeg lige sige, at jeg skal undersøge mulighederne for at få indføjret „den sociale ankestyrelse“ efter „landsnævnet“. Det ville være praktisk, det kan jeg godt se.

Jeg håber, at vi kan få en meget hurtig behandling i udvalget af dette lovforslag, således at vi undgår, at der opstår nogen sager, mens vi arbejder med forslaget. Jeg er klar over, at ikrafttrædelsesdatoen 1. januar 1973 ikke kan holde, men jeg håber, at vi kan få loven igennem til 1. februar 1973.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Grete Hækkerup): Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om menighedsråd [af Kaj V. Andersen m. fl.].

(Lovforslaget (nr. 80) findes i tillæg A. sp. 1937, fremsættelsen i tidenden sp. 958).

Første næstformand (Grete Hækkerup): Sammen med denne sag foretages den sidst på dagsordenen opførte sag, nemlig:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om menighedsråd.

(Lovforslaget (nr. 112) findes i tillæg A. sp. 2349, fremsættelsen i tidenden sp. 1557).

Lovforslagene sættes til forhandling.

Falk Hansen: Det har ofte været fremhævet, at interessen for at påtage sig et arbejde som menighedsrådsmedlem hos mange mennesker har været yderst behersket.

I første række har naturligvis været nævnt den svigtende interesse for kirkelige spørgsmål som begrundelse for dette forhold. Det kan naturligvis ikke uden videre afvises. I hvert tilfælde findes der kredse, der altid med glæde konstaterer, at den kirkelige interesse er vigende, uden at de af den grund gør noget videre ud af at dokumentere deres påstand. Af de mange avisudklip, jeg har liggende fra det sidste års tid, fremgår det imidlertid med al tydelighed, at f. eks. kirkeministeren mange gange rundt om i landet har talt om kirkelige spørgsmål til forsamlinger, hvis størrelse mange politikere nok kunne misunde hende. I øvrigt er det da også først for nylig, at der ude omkring i kommunerne er ved at vågne en større interesse for f. eks. kommunalbestyrelsernes arbejde i det daglige.

For mig står det helt klart, at den manglende interesse for menighedsrådene og deres virke bl. a. skyldes, at deres indflydelse og bestemmelsesret på en lang række områder har været yderst ringe. Derfor hilser jeg med glæde det lovforslag, kirkeministeren nu har fremsat, bl. a. ud fra ønsket om at forøge disse folkevalgte råds kompetence og de valgte medlemmers indflydelse.

Jeg er altså ganske uenig med hr. Morten Lange, når han til Kristeligt Dagblad den 4. juli i år udtaler, at forslaget om menighedsrådenes større indflydelse er en uheldig idé, der er hul som en tønde. I den samme udtalelse er hr. Morten Lange inde på den tanke, at menighedsrådene er et pseudodemokratisk organ, hvorfor det er rimeligt, at de kun har pseudomagt. Baggrunden for denne udtalelse er, at de mange fredsvalg viser, at det kun er et lille mindretal, der er interesseret i at være med i menighedsrådsarbejdet. Det er som regel de frelste, der melder sig, siger hr. Morten Lange. Nu er hr. Morten Langes viden om politik og svampe jo af en ikke ringe størrelse — det ved alle, også han selv — og jeg forstår af den her citerede udtalelse, at hans kendskab til dele af frelsesmekanismen heller ikke er at kimse ad. På trods af dette er jeg nu af den opfattelse, at større indflydelse og dermed følgende større ansvar nok ville være i stand til at kalde nogle af de ufrelste frem til at gøre et stykke arbejde på dette område. Skulle det vise sig at blive tilfældet, vil jeg hilse det med glæde.

[Falk Hansen.]

I ministerens lovforslag er der en række ting, som man særlig hæfter sig ved, og som da også allerede har været fremme i den debat, der har været ført i pressen. Jeg finder det både rigtigt og rimeligt, at det såkaldte rådighedsbeløb forhøjes, samtidig med at der bliver adgang for menighedsrådet til at dække udgifterne i forbindelse med kirkelige aktiviteter, som er iværksat af rådet. Jeg vil i den forbindelse gerne give udtryk for, at jeg håber, ministeren ved udformningen af de nærmere regler for, til hvilke formål sådanne beløb kan anvendes, vil følge de intentioner op, som jeg forstår forslaget er udtryk for. At menighedsrådene nu får mulighed for selv at forandre tidspunktet for de faste gudstjenester på søn- og helligdage, må betragtes som en styrkelse af det kirkelige nærdemokrati. Helt konkrete sager på dette område har jo vist, at det må være rimeligt at give menighedsrådene, som kender de lokale forhold, denne beføjelse.

Vi har, i hvert tilfælde under udvalgsarbejdet ved tidligere lejlighed, diskuteret spørgsmålet om præstens medlemskab af menighedsrådet. Jeg synes, det er en god løsning, at kun de valgte medlemmer af rådet har stemmeret, men at præsten bevarer medlemskabet af rådet og dermed har både ret og pligt til at deltage i møderne. De fleste steder ændrer dette næppe stort ved de bestående forhold. Men man kan ikke bortse fra, at i menigheder med flere præster kan det være u hensigtsmæssigt, at disse er udstyret med stemmeret.

Hvad der nok er egnet til at rejse en noget større debat, både ude omkring og formodentlig også i udvalget, er, om kirkefunktionærer, som har deres hovedbeskæftigelse ved kirken, ikke kan være valgbar i den menighedsrådsreds, hvori de er ansat. Nu virker det altid betænkeligt at fratage en gruppe mennesker deres valgbarhed til et folkevalgt råd. På den anden side kan jeg godt se det lidet hensigtsmæssige i, at de ved at sidde i menighedsrådet på den måde

bliver deres egen overordnede. Ingen i en kommunes tjeneste ansatte funktionærer eller tjenestemænd er forhindret i at blive valgt som medlemmer af kommunalbestyrelsen. På den anden side er der den indskrænkning, at vedkommende ikke kan sidde i det udvalg, som dækker den pågældendes forvaltningsområde. Muligheder af den art for indskrænkning i et medlems virkeområde findes næppe inden for arbejdet i et menighedsråd, så umiddelbart må en bestemmelse af den art, som er foreslået her, forekomme rimelig. Men det er naturligvis noget, som vi nøje må drøfte under arbejdet i udvalget.

I § 24 tales om, at menighedsrådets samtykke kræves bl. a. til, at præsterne ved de faste gudstjenester eller kirkelige handlinger benytter en anden liturgi eller andre autoriserede ritualer eller prædikentekster end dem, som hidtil er anvendt i menigheden. Dette er ganske naturligt, men med hensyn til paragraffens stk. 2, hvor det hedder, at de lige nævnte spørgsmål skal være forhandlet på et menighedsrådsmøde, forinden menighedsrådet træffer sin afgørelse, vil jeg godt give udtryk for nogen betænkelighed. Selvfølgelig kan det være rigtigt, at så mange som muligt deltager i beslutningsprocessen. På den anden side er jeg ikke utilbøjelig til at mene, at det måtte være rimeligt at overlade til menighedsrådet selv at bestemme, om det ud fra sit kendskab til de lokale forhold ville finde det rimeligt og naturligt at afholde et sådant menighedsrådsmøde. Mange steder er menighedsrådsmøderne i dag offentlige, således at folk har mulighed for at følge med i, hvad der sker og besluttes. Det er vel helt naturligt, at et menighedsråd vil være stærkt interesseret i at høre menighedens synspunkt, ikke mindst i forbindelse med ændringer i gudstjenestens indhold og form. Men jeg finder på den anden side, at det nok kunne overlades til det enkelte menighedsråd selv at afgøre, hvordan det på dette område bedst kunne inddrage menigheden i beslutningsprocessen. Men også det er noget, vi kan se på i udvalget.

[Falk Hansen.]

Sammen med ministerens lovforslag behandles også et lovforslag fra venstre. Jeg skal kun ganske kort nævne, at venstre med dette lovforslag har ønsket, at udgifterne til kirkeblade skal holdes uden for rådighedsbeløbet. Det er en tanke, jeg ikke kan tilslutte mig alene af den grund, at der dermed åbnes for, at der kan bruges ubegrænsede beløb til dette formål. Jeg ved godt, at man kan have stor tillid til de folkevalgte, også i menighedsrådet, og det vil jeg også gerne have. Men jeg tror alligevel, man skal være varsom med på dette område at give beløbet helt frit, ikke mindst i en periode, hvor vi alle sammen skal spare. Nogle af os husker da, at man f. eks. har været ude for sogne, hvor man ønskede at anvende beløb oppe omkring de 60.000 kr. alene til udgivelsen af kirkebladet.

Der er nogle andre ting i venstres lovforslag, som naturligt kan indgå i drøftelserne af ministerens lovforslag.

Men jeg vil gerne slutte med at takke ministeren for det fremsatte lovforslag. Selvfølgelig er der en række ting, som vi kommer til at se nærmere på. Men jeg er tilfreds med, at ministeren har benyttet anledningen, da loven alligevel skulle tages op, til at foreslå en række ændringer, som på forskellig måde efter min opfattelse kan medvirke til at styrke det folkevalgte element i kirkens dagligdag og dermed forhåbentlig også være med til at øge interessen i og omkring menighedsrådenes arbejde, sådan at de kommer ud af den såkaldt pseudodemokratiske virksomhed og bliver et mere levende element i det folkelige liv.

Jeg kan på mit partis vegne tilsige støtte til en vilvillig behandling af lovforslaget i kirkeudvalget.

Burgdorf: Ganske vist behandler vi nu to lovforslag, men det går nok sådan, at det lovforslag, venstre har fremsat, kommer til at stå noget i skyggen af det lovforslag, kirkeministeren nu er kommet med.

Der er ingen tvivl om, at det lovforslag, ministeren har lagt på bordet nu, har vakt megen interesse, før det blev fremsat, og jeg skal da ikke kunne sige, om man er blevet skuffet og overrasket over eller glad for lovforslaget. Jeg synes selv, det er et skridt i den rigtige retning, som her er taget.

Nu ved jeg godt, at man i kirkelige kredse, i hvert fald her i huset, påstår, at på det kirkelige område skal man gå med små skridt, og det kan måske være rigtigt. Men det kan også resultere i, at man kommer til at stå og trippe på stedet, og det kan ikke rigtig være meningen. Jeg synes, det her er et fornuftigt skridt fremad, og den motiveering, kirkeministeren giver for sit lovforslag, nemlig at forøge menighedsrådenes kompetence og indflydelse, er helt rigtig; den tror jeg vi er mange her som kan stå bag ved. Det er meget prisværdigt. Men jeg er ikke overbevist om, at menighedernes kompetence og indflydelse tilgodeses på den måde, nogle af os gerne ville have, bare ved at rådighedsbeløbene hæves og præsterne fratages deres stemmeret i menighedsrådene og menighedsrådene gives mulighed for at ændre de fastsatte gudstjenestetider. Der må efter min opfattelse langt større frihed til end nu.

Jeg må måske stille kirkeministeren et par spørgsmål. Finder man det rigtigt med den regel, at der kun må være en stigning på det kirkelige budget på 20 pct. om året? Og i bekræftende fald hvorfor?

Er det også nødvendigt, at den ene folkevalgte instans, som menighedsrådet trods alt er, skal kontrolleres af en anden, af kommunalrådet? Kan menighedsrådene som en demokratisk instans ikke nøjes med vælgerens kontrol?

Når det er sagt, vil jeg dog gerne understrege, at det foreliggende lovforslag sigter i den rigtige retning. Det må være rigtigt, at menighedsrådenes formænd og næstformænd vælges blandt de valgte medlemmer. Dette med at være født medlem til noget i vor tid passer ikke rigtig mere, det er tiden løbet fra. Jeg tror for resten heller ikke, at så forfærdelig mange præster er interesserede i at lade sig stille på en eller anden bestemt liste i sognet, hvilket let ville medføre, at de kom til at stå i en skæv stilling til andre grupper i sognet. Det rigtige må være, som lovforslaget siger, at præsten bør være rådgiver og konsulent for menighedsrådet. Noget lignende har i flere år været praktiseret i skolekommissioner, hvor skoleinspektøren har fungeret som rådgiver. Det må være rigtigt og fornuftigt, at også de fastansatte præster har mulighed for at deltage i rådets møder.

[Burgdrsf.]

Derimod er jeg ikke sikker på, at det er så rigtigt, som man her siger det, at kirkefunktionærerne ikke er valgbare i den menighedsrådsreds, hvor de er ansat. Jeg synes, det virker lidt forkert. I tider, hvor man taler om at gøre meget for demokrati på arbejdspladsen, føler jeg, at dette er at gå lidt i den modsatte retning. Men det er nok noget af det, vi kommer til at drøfte lidt nøjere i udvalget.

At ministeren skal fastsætte valgdatoen, finder jeg ganske naturligt, da det må være rigtigt, at valget afholdes samtidig over hele landet.

Endelig har vi rådighedsbeløbene. Deres eksistens og størrelse har været til stadig debat i de kirkelige kredse i adskillige år, og hvis vi fastsætter dem, som det er foreslået i dette lovforslag, vil de nok også være til debat i årene fremover. Er de for store, eller er de for små, passer de, eller hvad gør de? Jeg mener faktisk ikke, der burde være loft over disse rådighedsbeløb. Hvis man forudsætter, at menighedsrådene er ansvarlige personer, så lad dem få det fulde ansvar med, hvad det indebærer, også på dette område.

Den foreslåede stigning fra 10.000 til 15.000 kr. for den højeste sats synes at være ganske pæn og rimelig. Men hvis kirkebladet skal indeholdes heri, er beløbet nok for lille, i hvert fald i de store bysogne. Jeg mener, at venstres sigte på dette område er bedre. Lad os hæve kirkebladene ud af dette rådighedsbeløb, så der bliver en fornuftig sum til rådighed til det kirkelige arbejde i sogne. Jeg vil gerne slå en streg under, at det trænges der til. Skal det endelig være, at vi skal fastsætte et rådighedsbeløb de forskellige steder i konkrete tal, vil jeg egentlig foreslå, at dette beløb bliver pristalsreguleret.

Som jeg tidligere har sagt, er der grundlag for en indgående drøftelse i udvalget, og den vil vi fra det konservative folkeparti meget gerne være med til. Vi vil også medvirke til, at der kommer et positivt resultat ud af det.

Kaj V. Andersen: For straks at tydeliggøre den helt bestemmende forskel mellem på den ene side venstres forslag til ændring af lov om menighedsråd, som skriftligt fremsat for det høje ting den 2. november,

og den højtærede kirkeministers lovforslag vil det være tilstrækkeligt i første omgang at foretage en kort sammenligning på de relativt få punkter, hvor lovforslagene beskæftiger sig med samme problemer, få punkter, ja, eftersom venstres lovforslag i første omgang gjaldt gennemførelse af den lokale medbestemmelses- og dispositionsret, som er oppe i tiden i øvrigt i dag på helt andre samfundsområder.

Menighedsrådenes status taget i betragtning mente vi ikke at kunne begynde på et område, hvor en styrkelse af myndigheden ville kunne springe mere i øjenene, mildt sagt. Nærdemokrati opfattes ofte som også økonomisk råderet, og den har menighedsrådene ikke i et omfang, man egentlig kan være bekendt, når man tænker på, at man ved menighedsrådsvalg ofte appellerer til valg af personer, som i deres øvrige offentlige eller private virke daglig er meddisponerende over meget betragtelige beløb. Hvad er det for beløb, vi taler om her? Jeg spørger kun. Derfor sigtede venstres lovforslag i første række på en mindre forhøjelse af rådighedsbeløbet, men vel at mærke til fri rådighed, således forstået, at kirkeministeriets cirkulære af 25. juni 1970 samtidig ophæves som det urimelige bånd på folkekirkens eneste folkevalgte organ, det alene kan betegnes som. Urimeligt og gammeldags.

Den mindre forhøjelse af rådighedsbeløbet, som venstre har foreslået i sammenligning med den højtærede kirkeministers tilsyneladende noget flottere tilbud, tænker vi os kompensere ved lokal optagelse på den kirkelige ligning af alle udgifter til kirkeblades trykning og uddeling. Det skulle ikke være nødvendigt at pege på, hvor nødvendig denne opgave er i dag, hvor der stadig sker nye sognesammenlægninger, ændringer af provstigrænser osv., der forstyrrer tilvante lokale forhold. Her tilbyder kirkeministeren ingenting, og derfor sagde jeg før: „tilsyneladende flottere tilbud“. Det er givet, at selv nogle af de større forhøjelser på forhånd vil være spist op af øgede trykkeudgifter til kirkebladene, så når de stadig skal afholdes inden for rådighedsbeløbets ramme og begrænsningerne i det ministerielle cirkulære stadig skal stå ved magt, har jeg meget svært ved at se, hvad ministeren egentlig tilbyder menighedsrådene her.

Dette virker efter min opfattelse så meget

[Kaj V. Andersen.]

mere grelt, som der er en prisværdig holdning over for menighedsrådene i øvrigt i ministerens lovforslag. Det fremgår på forskellig måde, at rådene nu direkte opfordres til at tage et egentligt kirkeligt arbejde op på stedet, også andre initiativer end dem sognepræsten måtte foreslå eller ikke foreslå, og dette er interessant, bemærkelsesværdigt og støtte værd. Det kan ligefrem være, at udtrykket „kirkelig aktivisme“ snart ikke længere skal opfattes som et groft skældsord brugt f. eks. over for dem, som stadig i Det ny Testamente kan læse ordene om, at der skal arbejdes, mens det er dag, og at der kommer en nat, hvor ingen kan arbejde.

Der er i øvrigt i det kirkeministerielle lovforslag en række tekniske forbedringer og ajourføringer, som sikkert nok vil få en let gang igennem udvalget, og dem skal jeg ikke spilde tid på her. Alene to forhold vil jeg tillade mig at bruge et øjeblik på: gudstjenestetiderne og præstens og de øvrige kirkeligt ansattes forhold ved valg til menighedsråd.

Ja, gudstjenesteklokkeslættene ville vel ingen ofre mere end et mindre smil på, hvis ikke baggrunden netop var en strid et sted sidste år med den lokale biskop indblandet. Det må ikke kunne gentage sig, det er jeg enig med ministeren i.

Spørgsmålet om præstens stilling i menighedsrådet er der mere anledning til at tage med alvor på. Jeg er personlig — og jeg understreger personlig — enig med ministeren i det synspunkt, at præsten ikke længere skal være født medlem med samme rettigheder som de folkevalgte, men fungere som en art kirkelig konsulent med møderet og taleret. I gamle dage var præsten jo næsten altid formand også for menighedsrådet. I dag finder dette sted i et antal af ca. 150 tilfælde ud over landet, en udvikling — eller vi skulle vel snarere sige en afvikling — som fortsætter, og som føles naturlig, når man netop her ønsker at øge den lokale ansvarlighed blandt de folkevalgte.

Jeg vil til gengæld advare kraftigt mod at gøre præstens kandidatur til genstand for almindeligt valg som alle andre, som det så besnærende hedder. Præsten må ikke i denne sammenhæng være kandidat for en kirkelig retning eller et politisk parti alene af hensyn til forkyndelsesfriheden, som er

en hovedhjørnesten i vor folkekirkelige orden, umistelig. Det er lige uheldigt, om han vinder eller taber og skal fortsætte sin gerning blandt venner eller modstandere. Præsten er valgt én gang for alle ved sin udpegning til embedet. Men dette er, må jeg understrege, ikke uden videre venstres synspunkt. Der er divergerende opfattelser. Det har man pålagt mig at sige. Nu har jeg gjort det.

Hvad de øvrige kirkeligt ansatte angår, kan det nok diskuteres nærmere, hvorvidt de bør udelukkes fra valg. Mange kommunale tjenestemænd er som tidligere omtalt i alt fald på det lavere plan medlemmer af kommunalbestyrelser o. lign. uden gener for arbejdet. Lad dette som så mange andre interessante detaljer i kirkeministerens forslag ligge til udvalgsarbejdet, der kan blive ganske spændende.

Vi kan love en fordomsfri, en velvillig holdning. God vilje skal have gode kår, til at begynde med i alt fald, og der er megen god vilje i den højtærede kirkeministers forslag. Men cirkulæret af 1970 er vor fjende. Det skal så vise sig efter endt udvalgsarbejde, om det skal forblive en arvefjende.

Samuelson: Jeg vil gerne indledningsvis slå fast, at jeg overhovedet ikke kan deltage i den jammer, man gang på gang hører om menighedsrådenes manglende indflydelse. Hvis man sammenligner menighedsråd med andre folkevalgte organer på tilsvarende niveau, f. eks. skolenævnene, er jeg overbevist om, at menighedsrådene faktisk har en betydelig større indflydelse, hvis det drejer sig om det økonomiske. Jeg kunne godt tænke mig i udvalget at få opklaret, hvor stor en del af den sum menighedsrådene skal forvalte, de faktisk selv har indflydelse på.

Jeg mener, at der i ministerens lovforslag er mange gode ting. Det er ganske vist med stor ulyst, jeg endnu en gang skal til at debattere rådighedsbeløbet, og jeg var så enig med den tidligere kirkeminister, hr. Fog Pedersen, da han sluttede vores behandling af rådighedsbeløbene sidste gang med at sige, at nu kunne det faktisk være interessant at komme til at se lidt længere ud end Frederiksholms Kanal; der er jo immervæk også et verdenshav.

Men vi må altså til det endnu en gang. Det er slet ikke beløbenes størrelse, det dre-

[Samuelson.]

jer sig om. Men jeg må fastslå, at der trods alt er visse retningslinjer i dansk kirkepolitik, og at der er noget principielt i dette med rådighedsbeløbene. Jeg skal ikke læse mig fast på indeværende tidspunkt, jeg vil gerne diskutere det. Men jeg kunne godt tænke mig lige at spørge hr. Kaj V. Andersen, om han nu har talt med alle de grundtvigianere, som jeg mener må findes i venstres folketingsgruppe og blandt venstres vælgere ude omkring i landet. Fra den grundtvigske side nævnes dette med rådighedsbeløbene jo som noget meget alvorligt og noget, man skal tage meget forsigtigt på. Jeg kan dårlig tænke mig, at alle venstres vælgere vil betragte det cirkulære, der kom fra kirkeministeriet, som en fjende. Vi må jo huske på, at menighedsrådene mange gange næppe har fungeret så godt, som de kunne, fordi man mange steder måske har valgt medlemmerne lidt for meget efter fromhed og lidt for lidt efter praktisk formåen.

Venstre har i sit lovforslag en idé om, at man skal holde kirkebladene uden for rådighedsbeløbet. Nu er sagen nok den, at det langt de fleste steder direkte kniber at få udgivet et kirkeblad, fordi man ikke kan få folk til at skrive i det. Det viser sig f. eks., at en række store provinsdagblade meget gerne ville have en kirkeside om fredagen, bare de kunne få folk til at skrive i den. Det, som man må gøre fra disse avisers side, er ganske enkelt at abonnere på Kristeligt Pressebureau og få de opbyggelige ting, man kan få derfra. Det kan man så læse i aviserne rundt omkring.

At præsten ikke længere skal have stemmeret i menighedsrådet, kan vi fra radikal side tilslutte os. Det er i overensstemmelse med det kirkepolitiske program, vi har, og jeg tror, det vil styrke menighedsrådenes folkevalgte element. Jeg kan ikke begribe, at man endnu så mange år efter den første menighedsrådslov gang på gang vælger præsten som formand for menighedsrådet.

Jeg er også glad for, at kirkeministeren, som det fremgår af et interview i Kristeligt Dagblad i lørdags, har dæmpet sig ned med hensyn til de kirkelige funktionærers mulighed for at blive valgt. Vi må diskutere det nøjere og finde en klar afgrænsning i udvalget. Men jeg er glad for, at bestemmelsen ikke skal være ensbetydende med, at fordi

en person synger i kirken hver fjerde søndag, skal vedkommende ikke have mulighed for at sidde i menighedsrådet.

For øvrigt vil jeg sige, at når nu man taler om forhøjelse af disse rådighedsbeløb, må man stadig væk erindre sig én ting: det fremgår af en stor del af de skrivelser, jeg får fra interesserede — og det er egentlig slet ikke så få — at meget af det, man gerne vil lave, kan man lave under fritidsloven. Fritidsloven er så rummelig og så liberal, så hvorfor skulle man dog lave dobbelt konfekt? Jeg er oven i købet af den overbevisning, at nu da man taler om kristendomsundervisnings stilling i skolerne, må menighedsrådene have en særlig opgave i at sørge for, at der kan gives en forkyndende kristendomsundervisning. Efter min mening kan den gives under fritidsloven på ganske samme måde, som man kan lave en studiekreds i marxistisk ideologi.

Jeg vil meget gerne have et grundigt udvalgsarbejde, og jeg vil også gerne have belyst i udvalget, hvor mange af menighedsrådene der egentlig anvender det beløb, de har til rådighed i dag.

Muligheden for at forandre liturgien kan jeg helt tilslutte mig, men jeg er enig med hr. Falk Hansen i, at det måske er lige lovlig voldsomt, hvis man hver gang skal indkalde til et menighedsråd. Nok er der en ganske stor interesse for kirkelige affærer, men hvis det er en detalje i liturgien, vil jeg formode, at det bliver menighedsrådsmedlemmerne, der føler sig forpligtet til at komme, og så et par stykker til. Jeg mener, det må kunne klares ved en almindelig debat i menighedsrådet.

Jeg tror, det er en god idé, som det fremgår af lovforslaget, at vi får en fælles valg dag over hele landet. Det kan måske gøre, at interessen for menighedsrådsvalg bliver større. Jeg kan for øvrigt kun være enig med dem, der siger, at det ikke var nogen dårlig idé, om man fik kampvalg flere steder, end man har for øjeblikket, for det er nu ikke altid, enighed gør stærk. Mange gange har man fået opstillet til et menighedsråd ved at tage nogle pæne mennesker, som bor i sognet, og når man så har fået listen fyldt, er det overstået. Der kunne sikkert være behov for nogle retningslinjer, for det gør da ingenting, at der er nogle principper at diskutere i den kirkelige lovgivning.

[Samuelson.]

Her må jeg for øvrigt understrege, at kirkeministeren siger, at man ikke behøver at være enig om den kirkelige lovgivning. Der er en lang række områder, hvor jeg mener man kan stemme, som man nu vil — det kan man selvfølgelig under alle omstændigheder. Men der er nu nogle principielle ting, som kan bevirke, at vi kan få en nærmest fornyet kirkekamp i dette land, og det er der ingen der har behov for. Vi må huske på, at folkekirken ikke alene skal være en kirke for de særlig aktive, men også for de resterende 93 pct. af Danmarks befolkning, som er medlemmer af den.

Vi kan tilsige en velvillig udvalgsbehandling. Jeg håber, at ministerens lovforslag kan medvirke til, at menighedsrådene tager den opgave op, som er dem pålagt, og at de får styrket deres kompetence lidt. De har haft en ganske god kompetence i forvejen, hvis de ellers ville bruge den.

Morten Lange: Hr. Falk Hansen var så venlig at holde en del af talen for mig, så den kan jeg springe over. Han citerede mig korrekt. Jeg synes, at det, jeg var kommet til at sige engang i sommer, var så inderlig sandt. Det er ikke blevet mindre rigtigt siden, og det reflekteres naturligvis også, når vi nu skal behandle et lovforslag, som i vid udstrækning drejer sig om menighedsrådenes valg.

Jeg synes, det var værd for kirkeministeren at overveje, om ikke dette meget snævre demokrati med meget svag tilslutning fra vælgerbefolkningen i virkeligheden tyder i retning af, at interessentkredsene omkring en kirke som en naturlig ting måske skulle formuleres på en helt anden måde. Nu får vi besværlige regler om præsters medlemskab og kirkefunktionærernes manglende valgbarhed osv. I virkeligheden må der omkring en kirke, hvis den er det samfund, den skal være, være en række interesserede, ned over hvis hoveder vi trækker et folketingsssystem, somme tider endog med partilister. Jeg tror, at hele ideen om menighedsråd passet ind i en sådan demokratisk foranstaltning er en total misforståelse. Men nu har vi den altså, og de fleste af de små demokratiske reformer, der bliver foreslået, kan vi se på i udvalget. Jeg skal se på dem med al den mangel på fanatisme, som fremgår af det syn,

jeg i det hele taget har på den demokratiske organisation, man her arbejder med.

Hvad angår det spørgsmål om rådighedssummen, som så sandelig optager os i dette ting, hver gang vi rører ved kirkelig lovgivning, og som endog kan få mobiliseret næsten gammeltestamentlig værdighed frem i talerne — „den gamle fjende led, er nu for alvor vred“, eller hvad det var for noget, vi fik deklameret — må jeg sige, at kendsgerningen er, at alene ved det kirkelige arbejde findes der sådanne rådighedssummer. Jeg synes, det ville være velsignet, om noget sådant også var tilfældet ved skoler og mange andre steder, hvor vi har forsamlinger siddende, som på den ene eller den anden måde skal være med til styringen af en af de ting, som det offentlige mere eller mindre totalt finansierer.

Menighedsrådene har betydelige frihedsgrader, og tanken om, at man nu skulle slippe kirkebladene fri — ja, en af mine udmærkede partifæller tilrådede mig at tilslutte mig forslaget under den udtrykkelige betingelse, at så skulle det menighedsblad, som SF udgiver, naturligvis også ind under en ordning, så vi fik betydelige tilskud. Men selv med en sådan imødekommenhed må jeg sige, at hvis menigheden vil have et kirkeblad, må den skaffe penge til det, og jeg har det indtryk, at hvis den kan skaffe penge til det, skaffer den også stof. Men hvis man bare kører på ubegrænsede bevillinger, bliver det stofflige liv i kirkebladene omtrent, som det er nu. Selvfølgelig kan vi få præsenteret nogle gode eksempler på menighedsblade og kirkeblade, som er trykksvært værd; men en meget, meget stor del af kirkebladene henhører under det, som jeg meget venligt vil karakterisere som makulatur og derigennem som spild af kostbar trykssvæerte. Jeg tror faktisk, at man fra kirkelig side skulle erkende den sammenhæng, der er imellem viljen til at se en sådan skriftlig produktion og viljen til at finansiere den. Hvis den ikke er til stede, tror jeg ikke, man får ret meget ud af det.

Jeg tror altså, vi skal være særdeles lempelige i retning af at udvikle rådighedssummens frihedsgrader og specielt frisætte kirkebladene.

Men efter disse bemærkninger, som ikke har været forsøgt at være venlige, vil jeg stadig væk vende tilbage til, at det lovforslag

[Morton Lange.]

slag, ministeren har fremsat, vil vi naturligvis se på med vanlig skikkelig elskværdighed, for der er på den anden side intet i det, som efter min opfattelse opfordrer til kirkekamp eller til større politisk indsats. Så kan vi se, hvordan vi kan få det filtreret igennem det kirkelige udvalg. Vi kan dog ved denne lejlighed glæde os over, at der er et kirkeligt udvalg, og at det ikke skulle stedes for kulturudvalget.

Kirkeministeren (Dorte Bennedsen): Jeg vil gerne først takke for den velvillige modtagelse, mit lovforslag har fået, og for tilsagnet om grundig og saglig behandling i udvalget.

Jeg har nogle forholdsvis få bemærkninger at gøre til ordførerne. Her kan jeg koncentrere mig om nogle forholdsvis få problemkredse.

Den første var spørgsmålet om rådighedsbeløbet, hvor både hr. Falk Hansen og hr. Kaj V. Andersen talte om udformningen af cirkulæret. Jeg vil godt sige, at det selvfølgelig er tanken, at dette cirkulære skal ændres, hvis lovforslaget vedtages. Det er min intention, at cirkulæret skal bære præg af de samme tanker, som ligger i lovforslaget, det vil sige, at det i højere grad skal være en ramme med visse afgrænsninger og knap så meget fyld hældt på fra ministeriets side. Det må efter min mening være de lokale menighedsråds opgave at finde ud af, hvor behovene ligger, og hvor de derfor vil bruge pengene.

Jeg vil i forbindelse med dette rådighedsbeløb også komme med et par bemærkninger om venstres lovforslag om rådighedsbeløbet, hvor man tager udgifterne til kirkebladet ud og til gengæld begrænser rådighedsbeløbet til normalt 3.000 kr., dog i særlige tilfælde 15.000 kr. Ud fra den betragtning, at det er menighedsrådene, som kender behovene og derfor skal prioritere opgaverne, kan jeg ikke støtte dette forslag. Jeg mener, at det er rimeligere at tage en større samlet sum og lade være at sætte etiketter på enkeltdele af denne sum, men overlade det til den lokale afgørelse, om man ønsker det brugt til kirkeblade, til mødevirksomhed eller til andre aktiviteter.

Forslaget om at tage udgifterne til kirkebladet helt ud af rådighedsbeløbet og blot

lade dem stå der som en post, der ikke er loft over, kan jeg ikke for øjeblikket tilsige min støtte til. Jeg er på mange måder enig i de betragtninger, som hr. Kaj V. Andersen kom med — undskyld, det var vist ikke hr. Kaj V. Andersen; jeg er ikke sikker på, at det ikke var hr. Burgdorf — om, at menighedsrådene bør være selvstændigt ansvarlige over for de kirkelige budgetter. På længere sigt anser jeg det personlig for en lykkelig ting, hvis man kunne ophæve denne 20 pct.s regel, så menighedsrådene var virkelig økonomisk ansvarlige under hensyn til den lokale stedlige økonomi.

Når jeg ikke har taget disse ting med, er det, fordi jeg mener, at i en tid, hvor der er økonomiske overvejelser eller problemer for den lokale økonomi, mener jeg ikke, at det er rigtigt ligesom at lukke op for ubegrænset kirkelig ligning ude i kommunerne. Hvad enten vi bryder os om det eller ej, bliver jo nemlig den kommunale ligning og den kirkelige ligning betragtet under ét. Jeg mener under hensyn til kommunernes situation ikke, at det vil være rigtigt på indeværende tidspunkt at lukke op for en fri ligning på det kirkelige område.

Jeg forstår, at der i og for sig ikke er den store uenighed om præsternes placering i menighedsrådet, men uden stemmeret.

Hvad angår kirkefunktionærerne, har der været nogen betænkelighed ved at udelukke en gruppe borgere fra valgbarhed til et offentligt råd. Det er i og for sig en betænkelighed, jeg fuldt ud kan dele. Som det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, har vi imidlertid ikke fundet det rimeligt, at funktionærer, som vælges som medlemmer af det råd, som ansætter og afskediger dem og fører tilsyn med deres arbejde. Jeg tror, det var hr. Falk Hansen, der sammenlignede med de kommunale råd. Det er ikke nogen hemmelighed, at vi i høj grad har skelet til de kommunale råd. Men som der også blev gjort opmærksom på, har det ikke været muligt at foretage en fuldstændig parallelisering af de to råd. Når vi har stillet forslag om, at kirkefunktionærer — og her vil jeg godt understrege, at det kun er heltidsansatte kirkefunktionærer — ikke kan være medlemmer af rådene, hænger det sammen med, at vores erfaringer viser os, at det har givet anledning til ikke helt ringe problemer flere steder. Men jeg forstod på

[Kirkeministeren.]

ordførerne, at de gerne ville drøfte dette nærmere i udvalget. Jeg ser det meget gerne drøftet dér og møder meget gerne til et samråd med udvalget. Hvis man kan finde inhabilitetsregler, der løser de samme problemer, som det har været vores ønske at løse her, ser jeg det gerne. Jeg er lidt tvivlende over for, om sådanne inhabilitetsregler kan findes i tilstrækkeligt omfang, men jeg ser det meget gerne drøftet.

Til hr. Kaj V. Andersen en enkelt bemærkning igen. Hr. Kaj V. Andersen mente, at dersom man skulle ind på det beklagelige at have loft over rådighedsbeløbet, burde dette pristalsreguleres. Dertil kan jeg svare, at allerede i den eksisterende lov er beløbet pristalsreguleret. Det er just i dette efterår blevet forhøjet, og det vil selvfølgelig også i den kommende lov blive pristalsreguleret efter ganske bestemte regler.

Kaj V. Andersen: Må jeg venligt sige til den højtærede kirkeminister, at det var altså ikke mig, der foreslog dette om pristalsreguleringen, det var den konservative ordfører. Men lad det nu være.

Hr. Samuelson stillede et nogenlunde direkte spørgsmål om, hvor mange af grundtvigianerne i venstre vi havde spurgt, før vi udformede vort forslag, om de kunne være enige i dette og hint. Jeg kan sige så meget, at grundtvigianerne i venstre i hvert fald er enige om vore principper om nærdemokrati, og hvor skulle vi ellers forsøge, hvor det for det første er stærkt påkrævet, og hvor det for det andet forekommer nogenlunde let at komme igennem i første omgang? Det er min nærdemokrati; det vil hr. Morten Lange utvivlsomt nikke til.

Hr. Morten Lange talte om makulatur i forbindelse med kirkebladene. Jeg kan sige, at for mange år siden, da jeg var ung gymnasist, skrev jeg nogle bitre artikler om de rædselsfulde kirkeblade, der blev puttet ind ad folks brevsprækker rundt om, og som jeg vist oven i købet også kaldte makulatur. Men det er vældig mange år siden, og da jeg ikke tror, at hr. Morten Lange og jeg just har vor gang helt de samme steder i samfundet mellem år og dag aften efter aften, tror jeg nok, at mit erfaringsområde er væsentligt større end hr. Morten Langes på dette

område. Jeg vil sige, at der er sket en kolossal udvikling. Der gøres et kolossal godt journalistisk, typografisk arbejde rundt omkring for at gøre også denne del af pressen tiltrækkende, læseværdig og altså også værdig til de penge, vi taler om.

Kirkeministeren siger, at cirkulæret vil blive ændret, dersom lovforslaget bliver vedtaget. Det lyder vældig godt. Lad os så se, hvordan det bliver.

Til sidst blot dette ene: den højtærede kirkeminister taler om at sætte etiketter på rådighedssummen. Det er jo det, cirkulæret gør, og det er netop det, vi vil undgå. Cirkulæret sætter etiketter på. Vi vil holde kirkebladstrykning og distribuering udenfor og så give summen fuldstændig fri til fri afbenyttelse. Det er det, vi ønsker. Vi ønsker ingen etiketter.

Samuelson: Jeg vil lige sige til hr. Kaj V. Andersen, at grundtvigianisme ikke alene er et spørgsmål om nærdemokrati, det er også et spørgsmål om kirkesyn.

Jeg vil slutte med, uden at jeg er helt enig, at sige, at den nuværende forstander for Askov Højskole, Helge Skov, skrev en artikel i Højskolebladet, da vi sidste gang diskuterede rådighedsbeløb. Dér sagde han, at det, det drejer sig om, er at finde en balance, så man undgår, at menighedsrådene ud fra et bestemt fromhedssyn laver missionerende klapjagt på andre skatteborgeres bekostning. Det skal vi lige holde os for øje.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagenes overgang til anden behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til kirkeudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Der er ikke mere på dagsordenen.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Arbejdsmarkedsudvalget:

Udtræder: Bo Kristensen

Ny stedfortræder: Knud Thomsen.

1953

12/12 72: Meddelelser fra formanden.

1954

[Formanden.]

Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 13. december, kl. 13 med følgende dagsorden:

- 1) *Spørgsmål til ministrene.*
- 2) *Anden behandling af:*
Forslag til lov om den sociale ankestyrelse.
- 3) *Anden behandling af:*
Forslag til lov om ændring af lov om folkepension. (Klageadgang m. m.).
- 4) *Anden behandling af:*
Forslag til lov om ændring af lov om invalidepension m. v. (Ophævelse af ankenævnet for invalideforsikringsretten og ændret klageadgang m. m.).
- 5) *Anden behandling af:*
Forslag til lov om ændring af lov om pension og hjælp til enker m. fl. (Klageadgang m. m.).
- 6) *Anden behandling af:*
Forslag til lov om ændring af lov om forsikring mod følger af ulykkestilfælde. (Ophævelse af ulykkesforsikringsrådet og ændret klageadgang m. m.).
- 7) *Anden behandling af:*
Forslag til lov om ændring af lov om erstatning til tilskadekomne værnepligtige m. fl. (Klageadgang m. m.).
- 8) *Anden behandling af:*
Forslag til lov om ændring af lov om erstatning til besættelsestidens ofre. (Klageadgang m. m.).
- 9) *Anden behandling af:*
Forslag til lov om ændring af lov om tillæg til og ændring i lov om erstatning til besættelsestidens ofre. (Klageadgang m. m.).
- 10) *Anden behandling af:*
Forslag til lov om ændring af lov om offentlig sygesikring. (Ændrede administrative regler, herunder klageadgang).
- 11) *Anden behandling af:*
Forslag til lov om ændring af lov om offentlig forsorg. (Klageadgang).
- 12) *Anden behandling af:*
Forslag til lov om ændring af lov om børnetilskud og andre familieydelse. (Klageadgang).
- 13) *Anden behandling af:*
Forslag til lov om ændring af lov om omsorg for invalidepensionister og folkepensionister. (Klageadgang).
- 14) *Anden behandling af:*
Forslag til lov om ændring af lov om revalidering. (Klageadgang).
- 15) *Anden behandling af:*
Forslag til lov om ændring af lov om for sorgen for åndssvage og andre særligt svagtbegavede. (Ophævelse af åndssvageforsorgens centralnævn og ændret klageadgang).
- 16) *Anden behandling af:*
Forslag til lov om ændring af lov om børne- og ungdomsforsorg. (Ophævelse af landsnævnet for børne- og ungdomsforsorg og ændret klageadgang).
- 17) *Anden behandling af:*
Forslag til lov om ændring af lov om dagpenge ved sygdom eller fødsel. (Ændret klageadgang).

[Formanden.]

18) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændring af adoptionsloven. (Ophævelse af landsnævnet for børne- og ungdomsforsorg).

19) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om registreringsafgift af motorkøretøjer m. v. (Klageregler vedrørende afgiftsgodtgørelse til invaliderede).

20) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om erstatning for vaccinationsskader. (Klageadgang m. m.).

21) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om administration af Det europæiske økonomiske Fællesskabs forordninger om etablering af en fælles strukturpolitik for fiskerisektoren og om den fælles markedsordning for fiskerivarer m. v.

22) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om administration af Det europæiske økonomiske Fællesskabs forordninger om markedsordninger for landbrugsvarer m. v.

23) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om administration af Det europæiske økonomiske Fællesskabs forordninger om markedsordninger for frugt og gartneriprodukter m. v.

24) *Første behandling af:*

Forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af overenskomst mellem Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige om samarbejde på transport- og kommunikationsområdet, undertegnet i Stockholm den 6. november 1972.

25) *Første behandling af:*

Forslag til lov om svangerskabsafbrydelse m. v. [af Per Dich m. fl.].

26) *Første behandling af:*

Forslag til lov om svangerskabsafbrydelse.

Mødet hævet kl. 16.17.

33. møde.

Onsdag den 13. december kl. 13.

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Medlemmer af folketinget Arne Larsen, Aage Frandsen, Kristine Heltberg, Morten Lange og Grete Westergaard har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om mægling i arbejdsstridigheder. (Begrænsning af adgangen til at udsætte arbejdsstandsninger, ændring af afstemningsreglerne og ophævelse af sammenkædningsbestemmelserne m. v.

I skrivelse af dags dato meddeler justitsministeren, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om sterilisation og kastration.

Skriftlig fremsættelse af lovforslag.

Ordføreren for forslagsstillerne (Arne Larsen): På socialistisk folkepartis vegne skal jeg herved fremsætte *forslag til lov om ændring af lov om mægling i arbejdsstridigheder. (Begrænsning af adgangen til at udsætte arbejdsstandsninger, ændring af afstemningsreglerne og ophævelse af sammenkædningsbestemmelserne m. v.).*

Adskillige gange har der fra forskellige sider været fremsat forslag til ændring af lov om mægling i arbejdsstridigheder. Ved lovens revision i december 1970 foretoges enkelte ændringer, der dog ikke var særlig vidtgående, og som ikke imødekom de ønsker og krav, der gennem årene har været fremsat fra arbejderside.

Ved den nævnte lovrevision fremsatte SF nogle ændringsforslag, der sigtede til at